

REFUGIS I BOMBARDEJOS

Refugis antiaeris de Tarragona (1937-1939)

Davant les agressions aèries, cap a final d'estiu de l'any 1937 es constitueix a Tarragona la Junta de Local Defensa Passiva (JLDP), òrgan que ha d'accelerar al màxim la construcció de nous refugis i que ha de trobar els recursos econòmics necessaris per finançar les obres. La JLDP està integrada pel delegat d'Ordre Públic de la Generalitat de Catalunya, l'alcalde i l'arquitecte i el metge municipals.

Paral·lelament, sense esperar la intervenció de l'Administració, sorgeix, en algunes zones de la ciutat, un moviment associatiu aglutinat al voltant de l'objectiu comú d'arranjar galeries subterrànies amb suficient capacitat per protegir-se. Fruit de l'esforç dels veïns és, entre d'altres, el refugi del carrer Governador González, amb capacitat per acollir 395 persones, amb una llargada de 61 metres i una superfície de 79 m², que disposa de tres boques d'entrada.

Per finançar la construcció de la xarxa de refugis antiaeris, la JLDP compta bàsicament amb els recursos municipals i les subvencions de la Generalitat. D'altra banda, per intensificar els treballs, el febrer de 1938, es decreten unes contribucions obligatòries indirectes sobre les consumicions i serveis d'hotels, fondes, restaurants i bars; els bitllets dels espectacles i autobusos interurbans i una quantitat fixa que han d'abonar mensualment les caixes d'estalvi i els bancs.

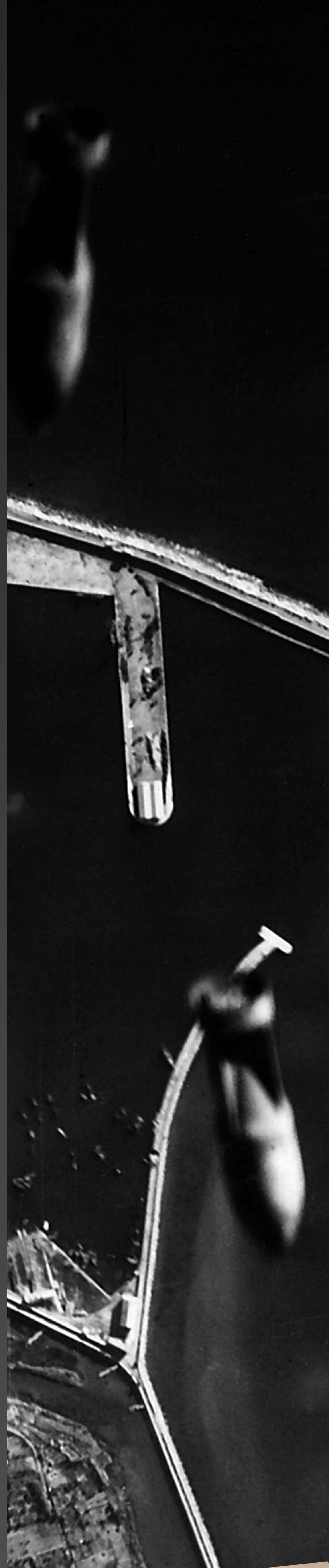
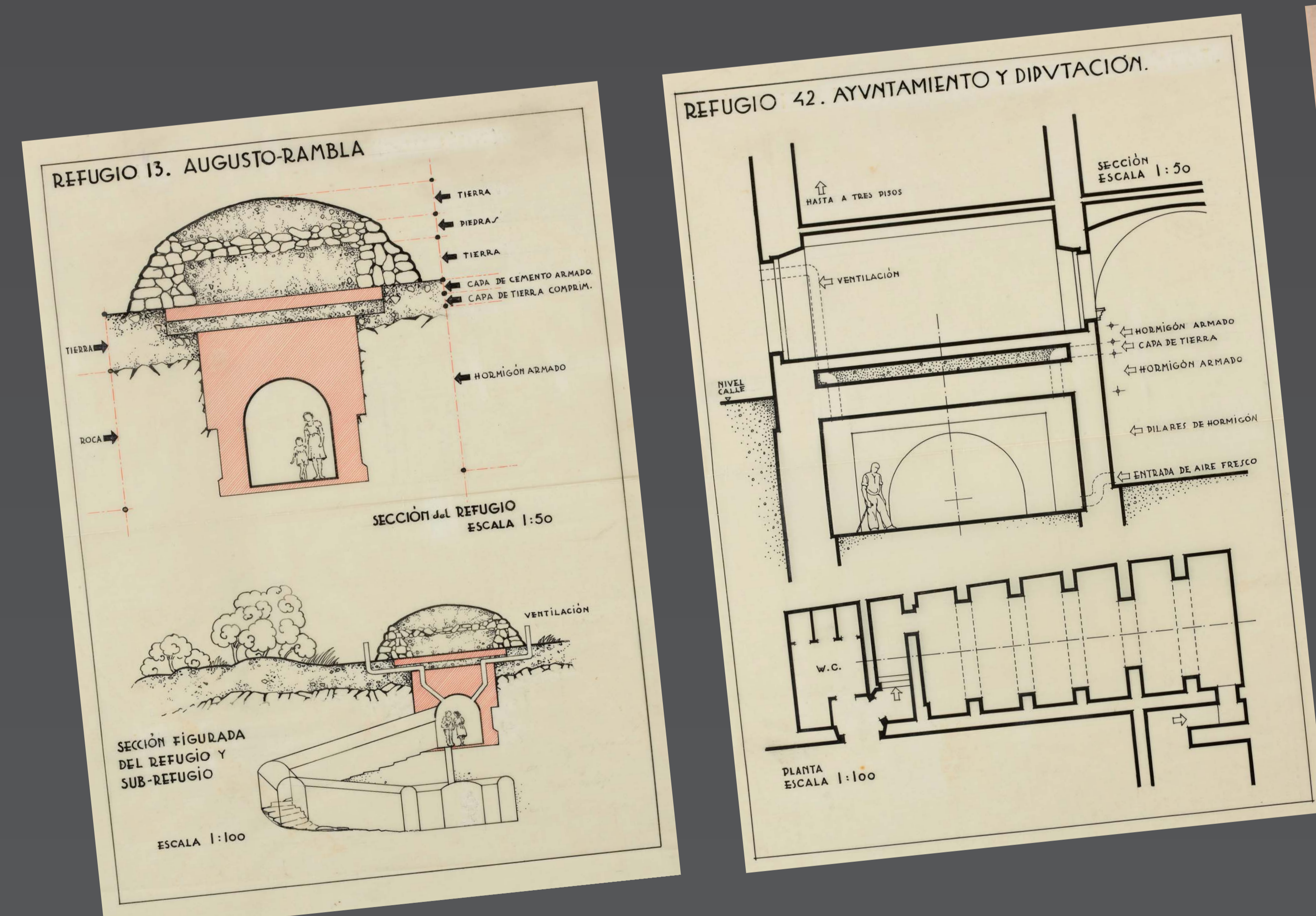
L'aprofitament de les restes arqueològiques de la Tàrraco romana facilita la connexió de galeries subterrànies i, en definitiva, possibilita l'habilitació urgent de molts refugis que no exigeixen gaires treballs d'arranjament. L'informe de la Comissaria de la Generalitat destaca la situació paradoxal que es dona en el fet que les construccions de la civilització romana han de servir com a protecció de les bombes dels seus hereus, l'Aviació Legionària italiana.

El mes de març de 1938, la ciutat ja disposa d'una xarxa de 60 refugis que poden guarir més de 20.000 persones. Per la superfície i la capacitat destaquen els refugis de la plaça de la Font, de les escoles Saavedra, del carrer Gasòmetre i del carrer Merceria.

El dia 5 de novembre, sobre el cel de la ciutat apareixen 28 bombarders *Heinkel 111* i 12 caces *Messersmith 109*. Deixen anar prop de 300 bombes. Sortosament, només es registra una víctima mortal i 12 edificis destruïts. Prenent com a exemple aquest mateix dia 5 de novembre, veiem com, en tretze hores, a la ciutat l'udol de l'alarma sona 8 vegades i 8 cops més per assenyalar la fi de l'alerta. Durant aquell dia, els tarragonins, en total, van estar entre 5 i 6 hores dins d'un refugi antiaeri.

Davant la impotència de la defensa activa basada en els avions caces republicans de la base de Reus i de la bateria antiaèria de la ciutat, els refugis són l'única mesura eficaç, mesura que evita més pèrdues de vides entre la població tarragonina. Tanmateix, la por i l'esgotament són permanents en l'estat de la població.

SERVEI D'ARXIU I DOCUMENTACIÓ MUNICIPAL
AJUNTAMENT DE TARRAGONA

REFUGIS I BOMBARDEJOS

Un dels “experiments” bèl·lics practicats durant la Guerra Civil (1936–1939) que malauradament va tenir més èxit fou la utilització de l’aviació per bombardejar sistemàticament la població civil amb l’objectiu de paraitzar i desmoralitzar la reraguarda. Tarragona, com d’altres ciutats catalanes, va patir els atacs aeris durant prop de vint mesos, entre 1937 i 1939.

Cap a finals d’estiu de 1937, la Junta Local de Defensa Passiva (JLDP) de Tarragona accelerarà al màxim la construcció de nous refugis i s’esforçarà en la recerca dels recursos econòmics necessaris per finançar les obres. Set mesos més tard, el març de 1938, la ciutat ja disposava d’una xarxa de 60 refugis amb capacitat suficient per a unes 20.000 persones.

El petit refugi antiaeri del Palau Municipal tenia la funció de donar protecció als polítics i funcionaris que treballaven a l’edifici, tant de l’Ajuntament de Tarragona com de la Comissaria de la Generalitat de Catalunya, amb una capacitat màxima de 60 persones.

El refugi, que es va construir seguint les directrius de la Junta de Defensa Passiva de Catalunya, consta de tres parts: 1) escales (14 m²), sala (17,50 m²) i galeria (26 m²). La galeria, que se situa a 8 metres sota terra, anava en la direcció de connectar amb el refugi de la plaça de la Font, que podia acollir 2.000 persones.

Durant els 20 mesos en què Tarragona va ser bombardejada, els refugis esdevindran l’única mesura per evitar més pèrdues de vides entre la població tarragonina. Tanmateix, la por i l’esgotament seran constants entre la població.

